

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060103

SLUTLIGT BESLUT
2023-12-21
Stockholm

Mål nr
ÖM 4849-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, beslut 2023-03-17 i mål nr M 5565-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

Borås Energi och Miljö AB, 556527-5590
Box 1713
501 17 Borås

Ombud: Advokaterna M.R och A.B

Motpart

Tryg Forsikring A/S genom Trygg-Hansa Försäkring filial, 516403-8662
106 26 Stockholm

Ombud: F.A

SAKEN

Avvisning av omständighet till grund för talan

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.
 2. Mark- och miljööverdomstolen avslår Borås Energi och Miljö AB:s yrkande om ersättning för rättegångskostnader.
-

Dok.Id 1997943

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Borås Energi och Miljö AB (Borås Energi) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens beslut och avvisa Trygg Forsikring A/S:s genom Trygg-Hansa Försäkring filial (Trygg-Hansa) grund för talan att Borås Energi är skadeståndsskyldigt då bolaget medgett detta. Borås Energi har anfört att detta utgör en alternativ självständig grund som faller utanför mark- och miljödomstolens kompetens. Bolaget har även yrkat ersättning för sin rättegångskostnad.

Trygg-Hansa har motsatt sig yrkandet och därvid hänvisat till vad bolaget anfört i mark- och miljödomstolen. Trygg-Hansa har också motsatt sig att ersätta Borås Energis rättegångskostnad.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS SKÄL

Beslutet i frågan om rättegångshinder är ett beslut under rättegång

Mark- och miljödomstolens beslut innebär att domstolen ogillat en invändning om rättegångshinder. En part som vill överklaga ett sådant beslut – som är ett beslut under rättegång – måste först anmäla missnöje. Om inte detta sker inom en vecka från den dag då parten fick del av beslutet har parten gått miste om sin rätt att överklaga. Efter att en anmälan har gjorts ska rätten med hänsyn till omständigheterna bestämma om beslutet får överklagas särskilt, eller i samband med att dom eller slutligt beslut överklagas. (Se 49 kap. 4 § rättegångsbalken.)

Mark- och miljödomstolen har klassificerat beslutet som slutligt och angett tre veckors överklagandetid. Det konstateras att överklagandet kom in inom denna tid och att handlingarna sedan överlämnades till Mark- och miljööverdomstolen. Mark- och miljödomstolen får därigenom anses ha gjort en rättidsprövning och bestämt att beslutet får överklagas särskilt. Detta är Mark- och miljööverdomstolen bunden av. Borås Energi har vidare fullgjort vad som krävs enligt överklagandehänvisningen. Denna processuella fråga utgör således inte hinder mot att överklagandet prövas.

Mark- och miljödomstolars exklusiva behörighet

Allmän domstol är inte behörig att uppta tvist som ska prövas av mark- och miljödomstol (se 10 kap. 17 § rättegångsbalken och 1 kap. 3 § lagen, 2010:921, om mark- och miljödomstolar). I sådan domstol ska bland annat mål enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster handläggas (se 53 §). Mark- och miljödomstolar saknar å andra sidan möjlighet att pröva mål som faller utanför den exklusiva behörigheten. Detta innebär att den som anser sig ha både ett civilrättsligt grundat anspråk och ett som har sin grund i lagen om allmänna vattentjänster måste föra talan i separata rättegångar (se prop. 2009/10:215 s. 145 f.). Utgångspunkten för behörigheten är kärandens kvalificering av de omständigheter som denne åberopat (se NJA 1973 s. 1 I–III och NJA 2004 s. 743).

Gränsen för domstolarnas behörighet har i någon mån utvecklats i praxis. Om de åberopade omständigheterna har sin grund i förhållandet mellan huvudmannen för den allmänna va-anläggningen och brukaren, och sin utgångspunkt i verksamhetsområdet, ska målet i regel handläggas av mark- och miljödomstol (tidigare Statens va-nämnd), trots att målet innehåller vissa avtalsrättsliga spörsmål (se NJA 1987 s. 689; se även MÖD 2000:39). Dåvarande fastighetsdomstolarna ansågs däremot inte vara behöriga att pröva en invändning om kvittning, eftersom det saknades en särskild föreskrift som gav sådan behörighet (se NJA 1992 s. 424). När det gäller mål enligt lagen om allmänna vattentjänster torde det inte gå att undvika att dessa emellanåt innehåller civilrättsliga frågor såsom tolkning av avtal (se 22 och 38 §§ samt prop. 2005/06:78 s. 98 och 147).

Bedömningen i detta fall

Trygg-Hansa har bland annat åberopat att Borås Energi är skadeståndsskyldigt till följd av att en anställd vid bolaget i ett e-postmeddelande medgett ansvar för skadan på fastigheten A och att denna utfästelse innebär att Borås Energi också medgett att va-anläggningen inte uppfyllt skäliga anspråk på säkerhet (den s.k. utfästelsegrunden). Trygg-Hansa menar att Borås Energi därför är skyldigt att ersätta skadan. Borås Energi å sin sida har yrkat att denna grund ska avvisas.

Inledningsvis kan konstateras att det föreligger ett va-förhållande mellan Borås Energi och fastighetsägaren. Om det exempelvis uttryckligen åberopas att ett sådant medgivande

(utfästelse) ska prövas utifrån avtalsrättsliga principer utan någon koppling till själva va-förhållandet eller till verksamhetsområdet, och således inte heller till lagen om allmänna vattentjänster, bör grunden inte kunna prövas av mark- och miljödomstol utan endast av allmän domstol. Detta med hänsyn till den exklusiva behörigheten hos respektive domstolsslag.

Fastigheten A är emellertid belägen inom verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen. Borås Energi är huvudman för anläggningen och anspråket är riktat mot bolaget i den egenskapen. Trygg-Hansa har som huvudsaklig grund åberopat att Borås Energi genom arbeten på den allmänna va-anläggningen, inom verksamhetsområdet, orsakat en översvämningsskada på fastigheten och att försäkringsbolaget till följd av skadan har betalat ut försäkringsersättning till fastighetsägaren. Talan har således sin rättsliga utgångspunkt i va-förhållandet mellan Borås Energi och fastighetsägaren. Trygg-Hansas påstående om att Borås Energi har medgett skadeståndsskyldighet måste mot denna bakgrund förstås på så sätt att medgivandet avser skadeståndsskyldighet enligt lagen om allmänna vattentjänster. Det hör även till saken att Trygg-Hansa i stämningsansökningen har åberopat att prövningen ska ske enligt den lagen (se NJA 2004 s. 743).

Mark- och miljööverdomstolen finner mot denna bakgrund att Borås Energis yrkande om att utfästelsegrunden ska avvisas inte kan få bifall. Överklagandet ska därför avslås. Av denna utgång följer att det saknas särskilda skäl att förpliktiga Trygg-Hansa att ersätta Borås Energis rättegångskostnad.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2024-01-18.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Margaretha Gistorp, Henrik Jonsson, referent, och Katarina Welin.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Elin Gustavsson.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

PROTOKOLL
2023-03-17
Handläggning i
parternas utevaro

Aktbilaga 57
Mål nr M 5565-20

RÄTTEN

Rådsmannen Titti Heina, även protokollförare

PARTER

Kärande

Tryg Forsikring A/S genom Trygg-Hansa Försäkring filial 516403-8662
106 26 Stockholm

Ombud: Försäkringsjuristen F.A

Svarande

Borås Energi och Miljö AB, 556527-5590
Box 1713
501 17 Borås

Ombud: Advokaten A.B och M.R

SAKEN

Ansökan om ersättning för skada angående VA på fastigheten A i Borås kommun; nu fråga om avvisning

Handlingarna i målet genomgås, varvid mark- och miljödomstolen antecknar följande i fråga om avvisning av grund för talan.

Bakgrund

Tryg Forsikring A/S genom Trygg-Hansa Försäkring filials (Trygg-Hansas) försäkringstagare SpaceRenter VSP1 AB ("SpaceRenter") äger fastigheten A med adress B i Borås ("Fastigheten"). Fastigheten är belägen i ett industriområde och lokaler i Fastigheten hyrs ut till kommersiella verksamheter.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/		måndag – fredag 08:00–16:00

Borås Energi och Miljö AB (Borås Energi) är huvudman till den allmänna va-anläggningen inom verksamhetsområdet, som innefattar Fastigheten. Trygg-Hansas försäkringstagare SpaceRenter drabbades den 1 oktober 2018 av skada till följd av ett stopp i va-anläggningen varpå avloppsvatten (spillvatten) trängde upp ur Fastighetens golvbrunnar i WC- och duschutrymmen som ledde till översvämning.

Yrkanden och inställning

Trygg-Hansa har yrkat att mark- och miljödomstolen ska förplikta Borås Energi att till Trygg-Hansa betala 987 438 kr jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från den 2 mars 2019 till dess betalning sker. Trygg-Hansa har yrkat ersättning för ansökningsavgift till mark- och miljödomstolen.

Borås Energi har bestritt käromålet, men vitsordat sättet för att beräkna dröjsmålsräntan.

Borås Energi har yrkat att mark- och miljödomstolen genom slutligt beslut avvisar Trygg-Hansas talan såvitt avser grunden att Borås Energi är skadeståndsskyldigt på grund av påstått medgivande av skadeståndsskyldighet.

Trygg-Hansa har bestritt avvisningsyrkandet.

Första hands grund som Trygg-Hansa anfört till stöd för sitt yrkande

Som grund i första hand och omständigheter därför har Trygg-Hansa bl. a. anfört följande till stöd för sitt yrkande. Borås Energi har erkänt skadeståndsansvar för de skador som orsakats av stoppet i ledningssystemet. Den 8 januari 2019 har svaranden i epostmeddelande från U.H låtit sig meddela att Borås Energi således medgett skadeståndsansvar för den uppkomna skadan. Borås Energi har sedermera ersatt SpaceRenter för dess självrisk i fastighetsförsäkringen hos käranden om 45 500 kr.

Borås Energis skäl till stöd för sitt yrkande om avvisning

Enligt 1 kap. 3 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar handlägger

mark- och miljödomstolen mål och ärenden enligt det som föreskrivs i miljöbalken, fastighetsbildningslagen (1970:988), plan- och bygglagen (2010:900) och annan lag. Exempel på annan lag är bland annat lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen). Enligt 53 § vattentjänstlagen prövar mark- och miljödomstolen mål om frågor som regleras i vattentjänstlagen eller i föreskrifter som meddelats med stöd av samma lag.

Bestämmelserna i 1 kap. 3 § lagen om mark- och miljödomstolar och 53 § vattentjänstlagen reglerar mark- och miljödomstolens exklusiva sakliga behörighet. Enligt nämnda bestämmelser är mark- och miljödomstolen endast behörig att pröva grunder som avser frågor som regleras i vattentjänstlagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av samma lag. Mark- och miljödomstolen är inte behörig att pröva grunder som faller utanför domstolens sakliga behörighet, exempelvis allmänna avtals- eller skadeståndsrättsliga grunder. Detta gäller även om den alternativa grunden inte faller under någon annan domstols exklusiva behörighet.

Trygg-Hansa har åberopat två alternativa grunder för sitt yrkande. Trygg-Hansa har åberopat att Borås Energi är ersättningsskyldigt dels enligt 45 § vattentjänstlagen på grund av Borås Energis påstådda åsidosättande av viss skyldighet enligt vattentjänstlagen, dels på grund av att Borås Energi genom U.H har medgett ansvar för skadan enligt vattentjänstlagen.

Enligt Trygg-Hansa innebär meddelandet från U.H att Borås Energi med bindande verkan har utfäst ett betalningsansvar för skadan och att Borås Energi är skyldigt att utge ersättning redan på grund av den påstådda utfästelsen. Vidare gör käranden gällande att utfästelsen gjorts av någon som varit behörig att binda Borås Energi. Såvitt käranden får förstås menar bolaget att meddelandet utgör en för Borås Energi bindande rättshandling och att U.H och/eller Borås Energis ekonomichef varit behöriga att binda Borås Energi vid rättshandlingen. Frågor om bundenhet vid rättshandlingar och behörighetsfrågor kring rättshandlingar regleras bl.a. av lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område. Frågan om U.Hs och ekonomichefens behörighet att binda

Borås Energi är också underkastad associationsrättsliga bestämmelser. Frågor reglerade i avtalslagen och aktiebolagslagen ligger utanför mark- och miljödomstolens sakliga behörighet.

Trygg-Hansas talan i denna del är alltså inte hänförligt till någon viss bestämmelse i vattentjänstlagen och avser inte heller frågor som regleras i vattentjänstlagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av samma lag. Eftersom mark- och miljödomstolen inte är behörig att pröva om ersättningsskyldighet föreligger enligt allmänna avtals- och associationsrättsliga bestämmelser begär Borås Energi att mark- och miljödomstolen genom slutligt beslut avvisar den åberopade grunden.

Trygg-Hansas genmäle

Trygg-Hansa har i huvudsak yttrat sig enligt följande som svar på Borås Energis yrkande om avvisning. Mark- och miljödomstolen är behörig att pröva Borås Energis medgivande av ansvar. Borås Energi har i skrift medgett att bolaget ansvarar för skadan till följd av bestämmelserna om skadeståndsansvar i vattentjänstlagen. Genom utfästelsen har Borås Energi medgett att anläggningen inte uppfyller skäliga anspråk på säkerhet och att Borås Energi därav är skyldigt att utge skälig ersättning för skada. Eftersom utfästelsen avser skadeståndsansvar enligt vattentjänstlagen är det inte fråga om en sådan alternativ grund för talan som ska eller kan prövas av allmän domstol. Mark- och miljödomstolen är därför behörig att som självständig grund pröva om Borås Energi är bundet av den avgivna utfästelsen inom ramen för det pågående målet (jfr MÖD 7995-11 samt NJA 1987 s 689).

Mark- och miljödomstolen meddelar följande

SLUTLIGA BESLUT

Mark- och miljödomstolen avslår Borås Energi och Miljö AB:s yrkande om avvisning av kändans talan såvitt avser grunden skadeståndsskyldighet på grund av medgivande.

Skäl för beslut

Enligt 1 kap. 3 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar handlägger mark- och miljödomstolen mål och ärenden enligt det som föreskrivs i miljöbalken, fastighetsbildningslagen (1970:988), plan- och bygglagen (2010:900) och annan lag. Exempel på annan lag är bland annat lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen). Mark- och miljödomstolen är i regel inte behörig att pröva grunder som faller utanför domstolens sakliga behörighet, (jfr prop. 2009/10:215 s. 146 och MÖD 2012:59).

Enligt 53 § vattentjänstlagen, prövar mark- och miljödomstolen mål om frågor som regleras i vattentjänstlagen eller i föreskrifter som meddelats med stöd av samma lag. I princip ska alla kommunens, huvudmannens och brukarnas rättigheter och skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster kunna underställas mark- och miljödomstolens prövning i enskilda fall genom att behörig part väcker talan vid domstolen. I målet är det ostridigt att Trygg-Hansa är behörig part att väcka talan. Frågan är om grunden som Trygg-Hansa anfört i första hand till stöd för sitt yrkande avser frågor som regleras i vattentjänstlagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av samma lag och som därmed gör mark- och miljödomstolen behörig att pröva grunden för talan (jfr bland annat NJA 1975 s. 1, NJA 1982 s. 298, NJA 1987 s. 689).

Trygg-Hansa har som grund i första hand åberopat att Borås Energi har medgett ansvar för skadan enligt vattentjänstlagen. Sistnämnda grund har Borås Energi ansett ska avvisas. Trygg-Hansa har gjort gällande att meddelandet från bland annat U.H innebär att Borås Energi med bindande verkan har medgett skadeståndsansvar för skadan och att Borås Energi är skyldigt att betala ersättning redan på grund av det påstådda medgivandet. Borås Energi har också ersatt SpaceRenter för dess självrisk i enlighet med utfästelsen. Vidare har Trygg-Hansa gjort gällande att medgivandet gjorts av personer som har varit behöriga att binda Borås Energi.

Frågan om bundenhet vid rättshandlingar i form av den här typen av utfästelser och behörighetsfrågor kring rättshandlingar regleras bland annat av lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område samt inom andra associationsrättsliga bestämmelser.

I den lagrådsremiss som föregick regeringens proposition till vattentjänstlagen (prop. 2005/06:78) hade regeringen föreslagit att Va-nämndens behörighet skulle anges efter modell av 37 § VAL 70 (1970 års va-lag) genom en punktvis uppräknings i förslagets 53 § vattentjänstlagen. Uppräkningsen har inneburit att Va-nämnden fått pröva inte bara rent va-rättsliga frågor utan också exempelvis frågor om giltighet av avtal, om skadeståndsskyldighet och andra frågor av allmänrättslig art. Nämnden har sålunda fått pröva frågor som normalt avgörs av allmän domstol, se även Vattentjänstlagen, Jörgen Qviström, Juno version 2, publicerad digitalt 2016, s. 203f.

Av Trygg-Hansa åberopad grund att Borås Energi är skadeståndsskyldigt på grund av påstått medgivande av skadeståndsansvar och därmed förenade behörighetsfrågor anser domstolen därför med hänsyn till vad som anförts rör ett allmänt va-förhållande och är en fråga som omfattas av regleringen i vattentjänstlagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av samma lag. Mark- och miljödomstolen är därmed behörig att pröva grunden vad avser medgivande av skadeståndsansvar och därmed förenade behörighetsfrågor varför Borås Energis yrkande om avvisning ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-11)

Överklagande senast den 11 april 2023.

Titti Heina

Rådman